

Παρατηρητήριο της Κοινωνικής Οικονομίας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών

Σύντομο ιστορικό

Το ΕΚΚΕ από το 2003 και μετά έχει υλοποιήσει σειρά ερευνητικών δραστηριοτήτων, έργων και μελετών στο πεδίο της κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης ευπαθών ομάδων του πληθυσμού με ιδιαίτερη έμφαση στις εναλλακτικές δυνατότητες εργασιακής ένταξης των ομάδων αυτών μέσω των δραστηριοτήτων της Κοινωνικής Οικονομίας.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της συμμετοχής του ΕΚΚΕ στην υλοποίηση του έργου «Μονάδα Υποστήριξης και παρακολούθησης Φορέων Υλοποίησης του Προγράμματος ΨΥΧΑΡΓΩΣ –Β’ΦΑΣΗ» (2003-2009) δημιούργησε ένα Μηχανισμό (με τη μορφή Παρατηρητηρίου)_συνεχούς παρακολούθησης και επιστημονικής στήριξης των ενεργειών και δράσεων που αφορούν στη διαδικασία κοινωνικής και επαγγελματικής (επαν-)ένταξης των ψυχικά ασθενών στο πλαίσιο του Προγράμματος ‘ΨΥΧΑΡΓΩΣ’. Η λειτουργία του Μηχανισμού αυτού επεκτάθηκε και μετά την ολοκλήρωση του έργου και αποτέλεσε τη βάση για την ανάθεση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (μέσω της ΜΟΔ) της εκπόνησης Μελέτης με αντικείμενο την αποτίμηση της λειτουργίας των Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης για τα άτομα με ψυχικά προβλήματα μέσω της διενέργειας επιτόπιας έρευνας (2009-2010).

Επιπλέον, από το 2005 έως το 2009 το ΕΚΚΕ συμμετείχε ενεργά στην υλοποίηση του έργου «Κοινωνική – Αλληλέγγυα Οικονομία και Επιχειρηματικότητα – Τοπική Κοινωνία: Ολοκληρωμένη Υποστήριξη» στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL – Β’ Κύκλος. Βασικός σκοπός του έργου ήταν η διερεύνηση της δυναμικής και η ανάδειξη και ενίσχυση του ρόλου της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα με στόχο την προώθηση της απασχόλησης και επαγγελματικής δραστηριοποίησης ευπαθών ομάδων του πληθυσμού και την ενδυνάμωση του παραγωγικού ιστού των τοπικών κοινωνιών. Στο πλαίσιο του έργου αυτού, αναπτύχθηκε και λειτουργεί στο ΕΚΚΕ ο **Κόμβος Τεκμηρίωσης, Υποστήριξης και Πληροφόρησης στο πεδίο της Κοινωνικής – Αλληλέγγυας Οικονομίας**, στον οποίο έχει καταγραφεί και συστηματοποιηθεί ένας μεγάλος αριθμός πληροφοριών, μελετών, ειδήσεων και διευθύνσεων (ηλεκτρονικών και μη) των δραστηριοτήτων της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα και στο διεθνή χώρο, ενώ λειτουργεί -και λειτουργεί έως σήμερα με περιορισμένες δυνατότητες- η **Διαδικτυακή Πύλη για την Κοινωνική Οικονομία (www.socialeconomy.gr)**.

Επισημαίνεται, ότι ο Νόμος (Σεπτέμβριος 2011) για τη θεσμοθέτηση της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα και του νέου θεσμού της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης (ΚοινΣΕπ) βασίστηκε σχεδόν εξ'ολοκλήρου στη Μελέτη και Πρόταση του ΕΚΚΕ για το «*Θεσμικό και Νομικό πλαίσιο της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα*», το οποίο υιοθετήθηκε από το Εθνικό Δίκτυο για την Κοινωνική Οικονομία της Κ.Π. «Equal».

Η εξειδίκευση που έχει αποκτήσει το ΕΚΚΕ στη διερεύνηση και μελέτη των θεμάτων που αφορούν στην Κοινωνική Οικονομία αλλά και η ανάδειξη του πεδίου αυτού ως ένας από τους βασικούς ερευνητικούς άξονες του Ινστιτούτου Κοινωνικής Πολιτικής, συνέβαλλε στην ανάθεση στο ΕΚΚΕ (μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας το 2009) από το τότε Υπουργείο Ανάπτυξης (χρηματοδότηση από ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα – ΕΣΠΑ) της Μελέτης με αντικείμενο την «*Εξειδίκευση Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας στον Τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας*». Η απόκτηση μιας τέτοιας τεχνογνωσίας αλλά και η συνεχής ερευνητική δραστηριότητα του ΕΚΚΕ στο πεδίο αυτό, έχει αναδείξει το Κέντρο (και τους ερευνητές που ασχολούνται με τα θέματα αυτά) ως αξιόπιστο συνομιλητή με τη μορφή του εμπειρογνώμονα και επιστημονικού συμβούλου, τόσο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης) όσο και του Υπουργείου Εργασίας.

Αξιοποιώντας την αποκτηθείσα εμπειρία και τεχνογνωσία και προκειμένου το Κέντρο να αναπτύξει περαιτέρω δραστηριότητες για τη συστηματική διερεύνηση και μελέτη των θεμάτων που άπτονται της Κοινωνικής Οικονομίας, δημιουργήθηκε στο ΕΚΚΕ ένας διακριτός οργανωτικός πόλος με τη βασική του υποδομή **με τη μορφή Παρατηρητηρίου**.

Το Παρατηρητήριο αυτό με τον τίτλο: **Παρατηρητήριο της Κοινωνικής Οικονομίας** λειτουργεί στο ΕΚΚΕ από το 2012, με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Δ. Ζιώμα και βασική ερευνητική ομάδα τους ερευνητές του ΕΚΚΕ που συμμετείχαν στην υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων που άπτονται του πεδίου της Κοινωνικής Οικονομίας. Κατά περίπτωση συνεργάζεται και με άλλους ερευνητές του ΕΚΚΕ καθώς και με εξωτερικούς συνεργάτες (εμπειρογνώμονες και στελέχη υποστήριξης), ενώ αποτελεί ένα διακριτό πεδίο πρακτικής άσκησης φοιτητών προερχόμενων από διαφορετικά αλλά συναφή γνωστικά αντικείμενα.

Σκοπός και άξονες δράσης του Παρατηρητηρίου της Κοινωνικής Οικονομίας

Το **Παρατηρητήριο της Κοινωνικής Οικονομίας** αποτελεί έναν πόλο έρευνας, τεκμηρίωσης, παρακολούθησης και υποστήριξης των δραστηριοτήτων της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα με βασικό σκοπό να αναδείξει τη δυναμική και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας για την αντιμετώπιση των σύγχρονων μορφών ανισότητας και κοινωνικού αποκλεισμού, ιδιαίτερα στην τρέχουσα συγκυρία της οικονομικής -και όχι μόνο- κρίσης.

Στο πλαίσιο αυτό, το Παρατηρητήριο επιδιώκει να αναπτύξει σταδιακά **τέσσερις βασικούς άξονες** δράσης:

◆ **Ενίσχυση της λειτουργίας του Κόμβου Τεκμηρίωσης, Υποστήριξης και Πληροφόρησης στο πεδίο της Κοινωνικής Οικονομίας**

Ενδεικτικές ενέργειες:

- Παρακολούθηση και συστηματική συλλογή δεδομένων και πληροφοριών για τις δραστηριότητες και τις εξελίξεις στον τομέα στην Ελλάδα και τον ευρωπαϊκό χώρο - Επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων
- Στοχευμένες έρευνες: Διερεύνηση της ζήτησης από άτομα και φορείς για τη δημιουργία Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και εντοπισμός πεδίων οικονομικής δραστηριότητας
- Επεξεργασία και διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής σε επιμέρους ζητήματα που θα αναδειχθούν από τις στοχευμένες έρευνες.
- Διάχυση της πληροφόρησης μέσω της ενεργοποίησης και περαιτέρω ανάπτυξης της **Διαδικτυακής Πύλης για την Κοινωνική Οικονομία** (www.socialeconomy.gr)
- Διασύνδεση με αναγνωρισμένους στον τομέα αυτό ερευνητικούς και άλλους φορείς και δίκτυα στο διεθνή χώρο για τη συνεχή και αξιόπιστη τροφοδότηση του Κόμβου.

◆ **Προώθηση του κοινωνικού διαλόγου, της δικτύωσης και της ευαισθητοποίησης φορέων και ατόμων (και εν γένει των τοπικών κοινωνιών) για τις δραστηριότητες και τις δυνατότητες της Κοινωνικής Οικονομίας**

Ενδεικτικές ενέργειες:

- Συνέχιση της λειτουργίας του **Διαρκούς Forum για την Κοινωνική Οικονομία στην Ελλάδα**
- Οργάνωση Εργαστηρίων ή/και Ημερίδων για την ενημέρωση και πληροφόρηση φορέων και ομάδων των τοπικών κοινωνιών για τις δυνατότητες απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης, ιδιαίτερα των ευπαθών ομάδων, μέσω των δραστηριοτήτων της Κοινωνικής Οικονομίας
- Προώθηση ενός Δικτύου Πανεπιστημιακών και Ερευνητικών Φορέων για τη συνεχή διερεύνηση και ανάλυση ζητημάτων που άπτονται της Κοινωνικής Οικονομίας
- Προώθηση της διασύνδεσης και συνεργασίας φορέων της Κοινωνικής Οικονομίας

◆ **Καταγραφή και μελέτη των πρωτοβουλιών κοινωνικής και εργασιακής ένταξης ευπαθών ομάδων του πληθυσμού και ιδιαίτερα των ψυχικά ασθενών**

Ενδεικτικές ενέργειες:

- Καταγραφή δομών και εργαστηρίων επαγγελματικής δραστηριοποίησης ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (πχ άτομα με αναπηρίες, άτομα εξαρτημένα ή απεξαρτημένα από ουσίες, αποφυλακισμένοι κλπ) – επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων
- Αποτίμηση/αξιολόγηση της λειτουργίας των Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης του Ν.2716/99 και εντοπισμός αναγκών και κρίσιμων παραμέτρων – συγκριτική ανάλυση των εξελίξεων μέχρι σήμερα (με βάση προηγούμενη έρευνα του ΕΚΚΕ)
- Διερεύνηση και ανάδειξη της δυναμικής των πρωτοβουλιών κοινωνικής και εργασιακής ένταξης ευπαθών ομάδων του πληθυσμού μέσω της αξιοποίησης του θεσμού των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων Ένταξης (Ν.4019/11 και Ν.4430/16)

◆ **Εργαστήριο μελέτης της Κοινωνικής Οικονομίας ως διακριτό γνωστικό επιστημονικό πεδίο**

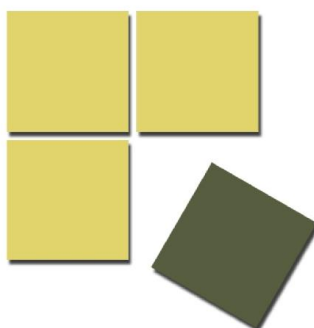
Ενδεικτικοί άξονες μελέτης:

- Θεωρητικές και εννοιολογικές προσεγγίσεις
- Ανάλυση της σχέσης δημόσιου τομέα (Κράτους Πρόνοιας) και Κοινωνικής Οικονομίας
- Διερεύνηση της διεπιστημονικότητας του γνωστικού πεδίου της Κοινωνικής Οικονομίας
- Η τοπική διάσταση ως κρίσιμος παράγοντας για την ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας
- Διερεύνηση της σχέσης: ‘Κοινωνικό Κεφάλαιο’ και Κοινωνική Οικονομία

Αναμενόμενα προϊόντα του Παρατηρητηρίου της Κοινωνικής Οικονομίας

- Έκθεση των Εξελίξεων της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα
- Ενημερωτικό Δελτίο
- Έκδοση σειρών «Απλοί Οδηγοί» και «Μελέτες- Κείμενα Εργασίας Κοινωνικής Οικονομίας»
- Διοργάνωση ετήσιων συναντήσεων του ‘FORUM της Κοινωνικής Οικονομίας’
- Οργάνωση Συνεδρίων-Ημερίδων

Παρατηρητήριο της Κοινωνικής Οικονομίας

**Κόμβος Έρευνας, Τεκμηρίωσης,
Υποστήριξης και Πληροφόρησης
των Δραστηριοτήτων
της Κοινωνικής Οικονομίας
στην Ελλάδα**

Επικοινωνία:
Επιστημονικός Υπεύθυνος: Δ. Ζιώμας
Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
Κρατίνου 9 10552 Αθήνα
Τηλ. 210 7491697
Φαξ 210 7489130
email: dziomas@ekke.gr